

УДК 65.012.8

ПЕРСПЕКТИВИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ

З ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ

ЛАРИСА ГНИЛИЦЬКА,

канд. екон. наук,
доцент кафедри обліку
підприємницької діяльності
ДВНЗ «Київський національний
економічний університет
імені Вадима Гетьмана»

У статті визначено передумови та відображено шляхи вирішення проблеми підготовки фахівців, які будуть здатні професійно здійснювати обліково-аналітичне забезпечення функціонування системи економічної безпеки вітчизняних підприємств в умовах сьогодення.

Ключові слова: напрями підготовки фахівців з економічної безпеки, обліково-аналітичне забезпечення функціонування системи економічної безпеки, аналітик з питань економічної безпеки, обліково-аналітична діяльність.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

В епоху глобальної інформатизації процеси прийняття управлінських рішень як на державному рівні, так і в підприємницькій діяльності потребують використання новітніх технологій у сфері інформаційно-аналітичного забезпечення.

Разом з тим в умовах сьогодення на більшості українських підприємств простежується низький рівень якості інформаційного забезпечення управлінських процесів, який, у свою чергу, зумовлений недостатньою кількістю кваліфікованих фахівців-аналітиків. На думку експертів, в Україні немає належної кількості високоосвічених професіоналів, здатних проаналізувати великі інформаційні масиви та зробити відповідні логічні висновки – підґрунтя для прийняття оптимальних управлінських рішень. Особливо це стосується управлінських рішень у сфері забезпечення економічної безпеки підприємств, де передусім потрібні висококваліфіковані фахівці із креативним мисленням, які добре розуміють процеси, що відбуваються в сучасній економіці в умовах суцільної глобальної конкуренції, перманентних небезпек, загроз і ризиків.

На жаль, у наш час таких фахівців в Україні замало. Як правило, у системі безпеки українських підприємств в основному працюють ветерани право-

охоронних органів та спецслужб, які мають достатній життєвий і професійний досвід забезпечення національної безпеки. Але всі ми розуміємо, що забезпечення національної безпеки й безпеки підприємств – це відмінні напрями роботи, які потребують різних систем знань, вмінь та навичок.

В умовах сьогодення безпека підприємств пролягає насамперед у площині фінансово-економічних відносин та інтересів і вимагає від фахівців базових знань з економіки, фінансів, права [1]. Знання з оперативного-розшукової діяльності є додатковими й не відіграють головну роль у забезпеченні безпеки підприємств. Тобто фахівець з економічної безпеки суб'єктів господарської діяльності повинен мати спеціальну фінансово-економічну та юридичну освіту в цій галузі, що потребуватиме від ветеранів правоохоронних органів та спецслужб проходження перепідготовки і підвищення їх кваліфікації.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вирішення проблеми підготовки фахівців з економічної безпеки підприємств України опікувалося багато вітчизняних учених, які розглядали питання, пов'язані з навчанням таких спеціалістів, у загальному контексті підготовки кадрів для національної безпеки. Окремі дослідження українських науковців, серед яких В. Крутов, І. Белоусова, П. Пригунов, В. Франчук, О. Кириченко, О. Власюк, присвячені

проблемам підготовки фахівців з економічної безпеки суб'єктів господарювання у вітчизняних вищих навчальних закладах, були покладені в основу розробки галузевого стандарту вищої освіти підготовки магістрів за спеціальністю 8.000015 «Управління фінансово-економічною безпекою» [2] з присвоєнням кваліфікації «Професіонал з фінансово-економічної безпеки».

Невирішені раніше питання загальної проблеми. Незважаючи на значні наробки в освітянській галузі, невирішеним залишається питання стосовно формування напрямів підготовки фахівців з інформаційного (обліково-аналітичного) забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання, діяльність яких є вирішальною у підтримці стабільного функціонування підприємства.

Метою статті є пошук шляхів вирішення проблеми підготовки фахівців, які будуть здатні професійно здійснювати інформаційне (обліково-аналітичне) забезпечення функціонування системи економічної безпеки підприємств в умовах модернізації вітчизняної економіки; визначення перспективних напрямів підготовки аналітиків з питань фінансово-економічної безпеки в системі вищої освіти України.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Вивчивши досвід розвинених країн світу у вирішенні питань підготовки фахівців з безпеки підприємств, можна встановити, що в цих країнах навчання спеціалістів з економічної безпеки здійснюють за спеціальностями «Security management», «Risk management», «Crisis management», які мають освітньо-кваліфікаційні рівні «бакалавр» та «магістр». На основі цих спеціальностей створена розгорнута система підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців з безпеки, які можуть набувати різні спеціалізації – від приватного детектива до фахівця з конкурентної розвідки, від менеджера із забезпечення безпеки персоналу до менеджера із забезпечення технічної безпеки (залежно від спеціалізації навчального закладу).

Так, у США понад 30 вищих навчальних закладів готують фахівців з економічної безпеки за освітньо-кваліфікаційним рівнем «магістр», у Великій Британії 10 вищих навчальних закладів проводять підготовку таких спеціалістів за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» та «магістр». У Німеччині – 7, у

Франції – 9, у Латвії – 3 вищі навчальні заклади навчають слухачів за цією спеціальністю [3]. У Росії готують таких фахівців у 25 вищих навчальних закладах за спеціалізацією «Управління безпекою на підприємствах».

Усі перелічені навчальні заклади, які здійснюють підготовку фахівців за спеціальностями «Security management», «Risk management», «Crisis management», «Управління безпекою на підприємствах», мають відповідні ліцензії на перепідготовку та підвищення кваліфікації цих спеціалістів. Це пов'язано з тим, що інструкціями відповідних міністерств зазначених вище країн накладено заборону на обіймання посади з безпеки, якщо кандидат не має спеціальної освіти з цього напрямку або не пройшов відповідну перепідготовку. Вимоги до підвищення кваліфікації фахівців з безпеки різні і проводяться, як правило, раз на три роки (Англія, Франція, Німеччина) чи раз на п'ять років (США, Латвія, Росія).

В Україні починаючи з 2000 р. робилися спроби готувати фахівців з безпеки підприємств на базі вищих навчальних закладів. Станом на 1 червня 2011 р. налічувалося близько двадцяти вищих навчальних закладів усіх форм власності, які готували фахівців з безпеки підприємств, використовуючи такі спеціальності та спеціалізації:

- Європейський університет – спеціальність «Менеджмент організацій», спеціалізація «менеджмент безпеки підприємств»;
- МАУП – спеціальність «Менеджмент організацій», спеціалізації «менеджмент безпеки», «менеджмент охоронної діяльності»;
- Київський національний торговельно-економічний університет – спеціальність «Правознавство», спеціалізація «правове забезпечення безпеки підприємницької діяльності»;
- Київський бізнес – інститут при НТУУ «КПІ» – спеціальність «Економіка підприємства», спеціалізація «економічна безпека підприємств»;
- Національна академія Служби безпеки України – спеціальність «Організація захисту інформації з обмеженим доступом»;
- Університет економіки та права «КРОК» – спеціальність «Управління фінансово-економічною безпекою»;
- Львівський державний університет внутрішніх справ – спеціальність «Управління фінансово-економічною безпекою»;

- Одеський державний університет внутрішніх справ України – спеціальність «Управління фінансово-економічною безпекою»;

- Харківський національний університет радіоелектроніки – спеціальність «Управління фінансово-економічною безпекою».

Разом з тим відповідно до Класифікатора професій ДК 003: 2010 [4], який набув чинності з 01.11.2010 р., передбачено низку професій та посад для фахівців, які безпосередньо забезпечують економічну безпеку суб'єктів господарської діяльності, зокрема:

- аналітик з питань фінансово-економічної безпеки (код професії 2414.2);

- професіонал з фінансово-економічної безпеки (код професії 2414.2);

- фахівець з фінансово-економічної безпеки (код професії 3411).

Не викликає сумнівів той факт, що кожна з визначених у Класифікаторі професій посада в галузі забезпечення економічної безпеки вимагає від фахівців, які будуть її обіймати, певних компетенцій. Саме такі компетенції має надати їм система вищої освіти в Україні.

Проте на практиці відчувається певна односторонність при підготовці спеціалістів з економічної безпеки, адже професії та посади з безпеки підприємств, що потребують навчання відповідних фахівців, існують, а спеціальностей, за якими їх потрібно готувати, немає. Винятком є лише окремі навчальні заклади, де здійснюють підготовку фахівців з економічної безпеки за магістерською програмою «Управління фінансово-економічною безпекою» з присвоєнням випускникам кваліфікації «Професіонал з фінансово-економічної безпеки».

Під час підготовки магістрів за спеціальністю «Управління фінансово-економічною безпекою» обов'язковим є вивчення таких навчальних дисциплін:

- ♦ Основи теорії управління безпекою соціальних систем;

- ♦ Організація та управління системою економічної безпеки;

- ♦ Організація та управління фінансово-економічною безпекою банків, фінансових та банківських установ;

- ♦ Управління захистом комерційної таємниці на підприємстві;

- ♦ Стратегічне та інноваційне забезпечення розвитку системи економічної безпеки установи, організації, підприємства;

- ♦ Економічний ризик та методи його вимірювання;

- ♦ Корпоративні конфлікти та методи їх подолання;

- ♦ Правове забезпечення безпеки підприємств в Україні;

- ♦ Міжнародні стандарти забезпечення безпеки підприємств;

- ♦ Сучасні наукові дослідження в галузі економічної безпеки установ, організацій, підприємств.

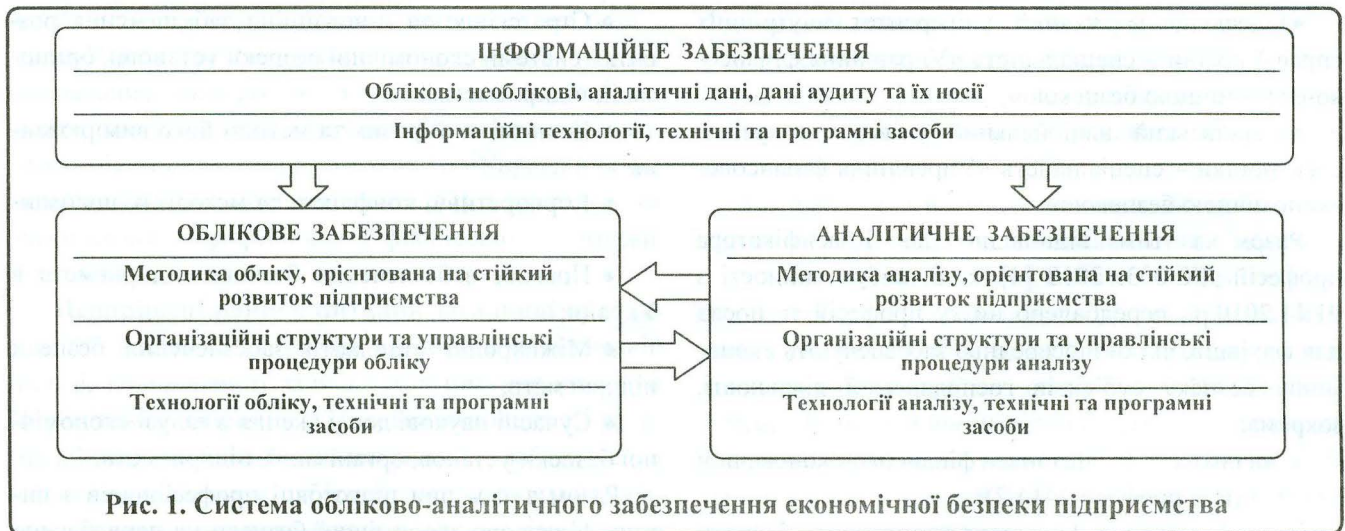
Разом з тим при підготовці професіоналів з питань фінансово-економічної безпеки не передбачено вивчення навчальних дисциплін, у яких розкривається зміст інформаційного забезпечення економічної безпеки та його основної складової – обліково-аналітичного забезпечення.

На нашу думку, під **обліково-аналітичним забезпеченням економічної безпеки підприємства** слід розуміти цілісну інформаційну систему, що об'єднує методи та технології всіх видів обліку й аналізу з метою прийняття управлінських рішень щодо протидії внутрішнім і зовнішнім загрозам безпеці діяльності підприємства та сталому його розвитку (рис. 1).

Система обліково-аналітичного забезпечення визначається галузевими особливостями діяльності підприємства, його організаційно-правовою формою функціонування, завданнями, що ставляться перед службою економічної безпеки, стратегією розвитку підприємства та низкою інших умов. Вона передбачає збір інформації, способи її узагальнення та аналізу, а також технології надання безпосереднім користувачам з метою оцінки рівня та стану економічної безпеки власного підприємства чи його потенційних партнерів і конкурентів, діяльність яких може вплинути на стан безпеки підприємства.

Оскільки інформаційна база, що покладена в основу системи обліково-аналітичного забезпечення, дуже багатогранна, вона потребує певної організації (узагальнення) відповідно до концептуальних засад щодо визначення економічної безпеки підприємства.

У найпростішому розумінні вітчизняні автори, що займаються проблемою забезпечення економічної безпеки підприємства, трактують її як розробку системи заходів з метою збереження майна та

інформації суб'єкта господарювання відповідно до обраної стратегії його розвитку та дотримання принципу безперервності діяльності [5], або ще більше звужують значення цього поняття та розглядають безпеку лише через призму захисту облікової й іншої інформації [6].

На наш погляд, зазначені тлумачення лише частково виражають сутність економічної безпеки підприємства та місце обліково-аналітичної інформації в системі її забезпечення. Більш важливим, ніж захист самих облікових даних, вважаємо, може бути надання обліково-аналітичною системою інформації про негативні наслідки діяльності підприємства, його схильність до банкрутства, маніпуляції при складанні фінансової звітності, а також здійснення розвідок щодо оцінки стану фінансової надійності потенційних контрагентів.

При цьому слід пам'ятати, що обліково-аналітична інформація може бути як внутрішнім ресурсом при забезпеченні економічної безпеки, так і загрозою безпечному функціонуванню підприємства.

Останнім часом у науковій літературі все частіше відбуваються дискусії стосовно впливу креативного обліку на стан економічної безпеки підприємства. Теоретичні дослідження такого явища дають можливість виділити два напрями в трактуванні сутності креативного обліку вітчизняними вченими.

Прибічники першого напрямку, серед яких М. Пушкар [7], під *креативним обліком* розуміють творчий (багатоцільовий) облік, який потребує від облікових працівників підприємства фактів та правил їх групування виходячи з інтересів менеджменту

з метою отримання знань про нові об'єкти спостереження.

Прибічники другого напрямку [8; 9] стверджують, що в креативному обліку від «законної» творчості залишилася лише назва. Вони розглядають це явище як загрозу, пов'язану з поширенням недостовірної фінансової інформації. Такої самої думки дотримуються і західні вчені, які висловлюють такі думки відносно сутності креативного обліку:

- використання бухгалтерського обліку для введення в оману користувачів замість належної допомоги їм [10];
- використання і зловживання методиками та принципами бухгалтерського обліку для досягнення фінансових результатів, які навмисно не забезпечують чесний і справедливий погляд [11];
- процес підготовки звітів підприємства так, щоб вони відображували його діяльність у більш привабливому світлі в очах акціонерів, інвесторів та інших зацікавлених осіб [12].

На жаль, в Україні прояви креативного обліку поки що пов'язані виключно з маніпуляціями в обліковій системі. Як підтверджують соціологічні дослідження, 80% опитаних фінансових директорів провідних підприємств України відповіли, що вони маніпулюють фінансовими даними в професійній практиці [13], що, на нашу думку, є однією з основних загроз як національній безпеці держави в цілому, так і економічній безпеці окремих підприємств.

Основною метою використання креативного обліку є «управління звітністю» з метою:

- завищення прибутку з подальшою можливістю нарахування більш високих дивідендів;

➤ завищення прибутковості та зниження обсягів зобов'язань з метою отримання більш високої категорії позичальника при залученні кредитів;

➤ маніпулювання даними фінансової звітності з метою отримання більш високого рейтингу за певним видом діяльності (регіоном);

➤ завищення витрат, що належать до базових при оподаткуванні прибутку;

➤ штучне покращення показників прибутковості, ліквідності, фінансової стійкості з метою підвищення коефіцієнта фінансової надійності для потенційних партнерів.

Наведений перелік причин маніпулювання фінансовою інформацією дає можливість виділити три напрями отримуваних від цього вигід:

1) мінімізація витрат, пов'язаних зі сплатою податків, обов'язкових зборів, ресурсних платежів;

2) підвищення рейтингової оцінки іміджу підприємства;

3) максимізація виплат менеджерам.

Маніпулюючи даними фінансової звітності, менеджери (облікові працівники), з одного боку, налаштовані на отримання вигід для підприємства та власника, а з іншого – для себе (маніпуляції проти підприємства). Невипадково М. Метьюс однією з причин виникнення креативного обліку називає конфлікт між підзвітністю управління та завданням розподілу обмежених фінансових ресурсів [12]. При цьому учасниками конфлікту зазвичай виступають менеджери вищої ланки управління, головні бухгалтери, фінансові аналітики, аудитори.

Суцільне поширення креативного обліку зумовило пошук шляхів для подолання цього явища. Деякі автори [8] вважають, що боротися з викривленнями фінансової інформації має незалежний аудитор. Однак, як показує український досвід господарювання, практично вся недостовірною фінансова звітність великих підприємств мала позитивний аудиторський висновок. У зв'язку з цим можна стверджувати, що обов'язкова аудиторська експертиза фінансової звітності не є панацеєю при упередженні наслідків креативного обліку.

На наш погляд, при вирішенні цієї проблеми дослідницький ракурс повинен бути спрямований у площину безпосередніх користувачів інформації, яким необхідно розробляти **внутрішні механізми перевірки достовірності фінансової звітності** свого підприємства, потенційних партнерів чи інших контрагентів з метою:

• діагностування їх реального фінансово-господарського стану для уникнення загрози співпраці з потенційним банкрутом;

• точної оцінки їх фінансової надійності при здійсненні партнерських відносин;

• підготовки інформації для прийняття управлінських рішень щодо співпраці з партнерами в умовах виявлених загроз та небезпек;

• максимально повного інформаційного забезпечення системи економічної безпеки власного підприємства.

Тому, на нашу думку, в основу інформаційного забезпечення системи економічної безпеки мають бути покладені принципи багатоцільового бухгалтерського обліку, який сприятиме зниженню інформаційного ризику для користувачів та зможе забезпечити достовірне відображення інформації про окремі параметри господарської діяльності в ретроспективному та перспективному розрізах.

У зв'язку з цим *групування обліково-аналітичної інформації* в системі забезпечення економічної безпеки слід здійснювати в таких напрухах:

♦ з метою використання її для упередження небажаних зовнішніх та внутрішніх загроз ефективній діяльності, фінансовій стійкості та незалежності підприємства. Така інформація повинна бути гнучкою (релевантною) та мати прогностичний характер;

♦ з метою створення системи захисту самої інформації. Така інформація повинна мати закритий характер, її не слід розголошувати чи використовувати в цілях нанесення матеріальної чи іншої шкоди підприємству та її власникам;

♦ з метою недопущення викривлень та маніпуляцій показників фінансової звітності. Такі дані повинні бути достовірними, характеризувати реальну вартість активів і зобов'язань та розкривати інформацію про можливі ризики, пов'язані з діяльністю підприємства, для потенційних партнерів.

Очевидно, що узагальнення такої інформації має відбуватися в єдиному інформаційному центрі, який міг би об'єднати збір даних, перевірку їх достовірності, обробку та надання відомостей окремим користувачам залежно від потреби в ній.

Видається досить сумнівним, що такий центр можна організувати в межах традиційної бухгалтерії, оскільки її працівники зорієнтовані виключно на свої вузькі функції з підготовки фінансової звітності, про що свідчить той факт, що управлінський облік, задекларований у Законі «Про бухгалтерський облік та

фінансову звітність в Україні», до цього часу так і не набув статусу обов'язкового на кожному підприємстві, а стратегічний облік взагалі незрозумілий навіть для науковців, то що ж казати про практиків-обліковців. Отже, стає зрозумілим, що, як підтверджують М. Чумаченко та М. Пушкар [14], такий центр здатний очолити лише спеціаліст з інформаційного менеджменту (інформаційний аналітик), а бухгалтер у ньому набуде статусу менеджера з інформаційних ресурсів.

Тому актуальною проблемою стає виділення обліково-аналітичної діяльності щодо забезпечення економічної безпеки в окремий напрям підготовки спеціалістів – аналітиків з питань фінансово-економічної безпеки.

Обліково-аналітична діяльність є складовою частиною системи економічної безпеки підприємства, яка полягає у професійно організованому функціонуванні аналітиків з питань фінансово-економічної безпеки, спрямованому на отримання, аналіз та оцінку інформації, яка дає змогу визначити критерії, рівень і стан економічної безпеки власного підприємства або іншого суб'єкта господарювання, діяльність якого може вплинути на стан безпеки власного підприємства.

Основною метою здійснення обліково-аналітичної діяльності в системі економічної безпеки є максимально повне забезпечення своєчасною та достовірною інформацією керівників підприємства для прийняття ними управлінських рішень щодо недопущення (упередження) впливу зовнішніх і внутрішніх загроз на фінансовий стан підприємства.

Суб'єктом реалізації обліково-аналітичної діяльності є аналітик з питань фінансово-економічної безпеки, який зобов'язаний володіти знаннями з фінансового та управлінського обліку, фінансового менеджменту, аналізу та безпеки.

Представники цієї професії при здійсненні обліково-аналітичної діяльності мають вирішувати такі завдання:

- вміло застосовувати облікові та аналітичні технології при забезпеченні фінансово-економічної безпеки;
- здійснювати максимально повне та достовірне інформаційне забезпечення системи економічної безпеки підприємства;
- забезпечувати захист отриманої інформації, яка є комерційною таємницею підприємства;
- своєчасно діагностувати зовнішні й внутрішні загрози та ризики безпечному функціонуванню підприємства;

- розробляти механізми оцінки рівня впливу реальних і потенційних загроз на стан фінансово-економічної безпеки підприємства;

- здійснювати діагностування фінансово-господарського стану підприємства для упередження його неспроможності (банкрутства);

- розробляти методики оцінки стану та рівня економічної безпеки власного підприємства, які б найповніше враховували специфіку його діяльності та давали найбільш коректні результати;

- встановлювати найбільш економічно обґрунтовані індикатори економічної безпеки;

- впроваджувати внутрішні механізми перевірки достовірності фінансової інформації, отриманої як із зовнішніх, так і внутрішніх джерел;

- готувати інформацію для прийняття управлінських рішень щодо доцільності діяльності підприємства з урахуванням виявлених загроз і небезпек;

- здійснювати оцінку стану безпеки та фінансової надійності потенційних партнерів і конкурентів підприємства;

- брати участь у розробці облікової політики з урахуванням вимог економічної безпеки;

- сприяти мінімізації ризиків при підготовці облікової інформації;

- сприяти гармонізації інтересів підприємства в цілому як юридичної особи та окремих співробітників як фізичних осіб з метою мінімізації внутрішніх загроз;

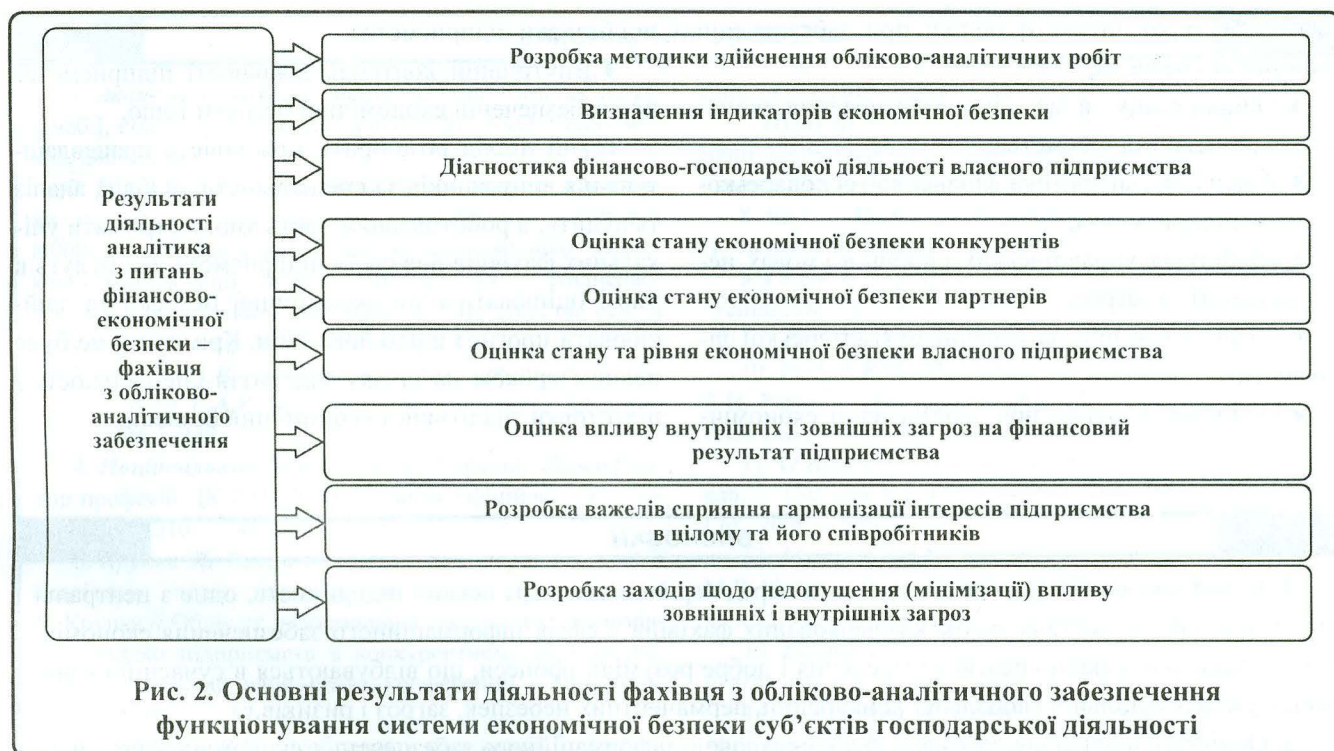
- розробляти рекомендації щодо проведення заходів із забезпечення лояльності та надійності персоналу підприємства, його морального та матеріального заохочення;

- здійснювати загальний контроль за діяльністю структурних підрозділів підприємства щодо забезпечення фінансово-економічної безпеки;

- надавати рекомендації щодо розробки антикризових заходів та забезпечення безпеки підприємства;

- брати участь у розробці заходів щодо недопущення (мінімізації) впливу зовнішніх та внутрішніх загроз на діяльність підприємства.

Проведені протягом 2009–2011 рр. дослідження стану обліково-аналітичного забезпечення функціонування системи економічної безпеки суб'єктів господарської діяльності, які є членами Українського союзу промисловців та підприємців, дали змогу визначити основні результати здійснення обліково-аналітичної діяльності фахівцями з економічної безпеки (рис. 2).

Незважаючи на досить суттєве професійне навантаження, яке мають аналітики з питань фінансово-економічної безпеки, та значну практичну потребу в таких спеціалістах, їх підготовка поки що в Україні не здійснюється.

На нашу думку, аналітик з питань фінансово-економічної безпеки, на якого покладені функції із здійснення обліково-аналітичного забезпечення економічної безпеки підприємства, щоб виконувати свої функціональні обов'язки, повинен мати базову економічну освіту, бажано за спеціальністю «Облік, аналіз та аудит» і на її основі отримати спеціальні знання щодо забезпечення економічної безпеки. Однак це потребуватиме відкриття нових спеціальностей у системі вищої освіти. В зв'язку з цим вважаємо перспективним відкриття спеціальності у специфічних категоріях «Інформаційно-аналітичне забезпечення фінансово-економічної безпеки» з присвоєнням кваліфікації «Аналітик з питань фінансово-економічної безпеки» за освітньо-кваліфікаційним рівнем «магістр». Підготовка таких фахівців може здійснюватися на базі отримання попередньої освіти з економічного напрямку.

Існує й альтернативний шлях щодо підготовки фахівців з економічної безпеки, діяльність яких буде

безпосередньо пов'язана зі здійсненням обліково-аналітичного забезпечення функціонування системи економічної безпеки підприємств. Вважаємо за доцільне введення до системи підготовки фахівців зі спеціальності «Облік, аналіз та аудит» низки дисциплін, які розкривають зміст діяльності фахівця з економічної безпеки щодо здійснення обліково-аналітичного забезпечення економічної безпеки на підприємстві. Це може бути як спеціалізація «Обліково-аналітичне забезпечення фінансово-економічної безпеки» або спеціалізована магістерська програма «Організація обліково-аналітичної діяльності із забезпечення фінансово-економічної безпеки».

Для того щоб майбутній фахівець з обліку, аналізу та аудиту мав уявлення про обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки, використовуючи свої знання, вважаємо за потрібне ввести такі навчальні дисципліни:

- ♦ Організація системи фінансово-економічної безпеки на підприємствах України;
- ♦ Інформаційне забезпечення (інформологія) економічної безпеки підприємств;
- ♦ Організація обліково-аналітичної діяльності із забезпечення економічної безпеки підприємства;
- ♦ Особливості використання інструментів фінан-

сового та управлінського обліку при забезпеченні економічної безпеки;

- ♦ Оцінка стану та механізм забезпечення економічної безпеки підприємства;
- ♦ Аналіз та діагностика фінансово-господарського стану підприємства;
- ♦ Прийняття управлінських рішень в умовах невизначеності та загроз;
- ♦ Ризикологія при здійсненні бухгалтерської діяльності;
- ♦ Облікова політика при забезпеченні економіч-

ної безпеки підприємства;

- ♦ Внутрішній контроль діяльності підприємства при забезпеченні економічної безпеки тощо.

Такий підхід розширить можливість працевлаштування випускників за спеціальністю «Облік, аналіз та аудит», а роботодавцям дасть змогу отримати унікальних фахівців для своїх підприємств, які будуть в змозі оцінювати стан економічної безпеки та здійснювати прогноз щодо його змін. Крім того, це буде певним кроком на шляху відкриття спеціальності з підготовки аналітиків з економічної безпеки.

ВИСНОВКИ

1. Серед численних проблем, що стоять перед керівниками українських підприємств, одне з центральних місць займає нестача висококваліфікованих фахівців у сфері інформаційного забезпечення економічної безпеки, які б мали креативне мислення і добре розуміли процеси, що відбуваються в сучасній економіці в умовах суцільної глобальної конкуренції, перманентних небезпек, загроз і ризиків.

2. Обліково-аналітичне забезпечення є складовою інформаційного забезпечення економічної безпеки і являє собою цілісну інформаційну систему, що об'єднує методи та технології всіх видів обліку та аналізу з метою прийняття управлінських рішень щодо протидії внутрішнім і зовнішнім загрозам безпеці діяльності підприємства та сталому його розвитку.

3. Використання обліково-аналітичного забезпечення в процесі управління системою безпеки на підприємстві дає можливість уникнути низки зовнішніх та внутрішніх загроз. Наприклад, запобігти загрозі поглинання, необґрунтованості товарної, цінової та збутової політики, зниженню ефективності використання ресурсів тощо.

4. В основу обліково-аналітичного забезпечення системи економічної безпеки мають бути покладені принципи багатоцільового бухгалтерського обліку, який сприятиме зниженню інформаційного ризику для користувачів та зможе забезпечити достовірне відображення інформації про окремі параметри господарської діяльності в ретроспективному та перспективному розрізах.

5. Обліково-аналітична діяльність як складова механізму обліково-аналітичного забезпечення функціонування системи економічної безпеки полягає у професійно організованій діяльності аналітиків з питань фінансово-економічної безпеки, спрямованій на отримання, аналіз та оцінку інформації, яка дає змогу визначити критерії, рівень та стан економічної безпеки власного підприємства або іншого суб'єкта господарювання, діяльність якого може вплинути на стан безпеки власного підприємства.

6. Відкриття спеціальності «Інформаційно-аналітичне забезпечення фінансово-економічної безпеки» за освітньо-кваліфікаційним рівнем «магістр» з присвоєнням кваліфікації «Аналітик з питань фінансово-економічної безпеки» разом з відкритою вже спеціальністю «Управління фінансово-економічною безпекою» дасть змогу розробити основу для створення освітньої системи підготовки кадрів із забезпечення безпеки підприємств в Україні. Втілення системи підготовки кадрів подібного напрямку сприятиме створенню найсучаснішої системи безпеки вітчизняних підприємств та забезпеченню розвитку індустрії безпеки в Україні.

7. Запровадження низки дисциплін, у яких розкриваються шляхи забезпечення функціонування системи економічної безпеки підприємства при підготовці фахівців з бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту стане інноваційним кроком у галузі освіти та сприятиме модернізації вітчизняної економіки.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. *Экономическая и национальная безопасность*: [учеб.]; под. ред. Л.П. Гончаренко. – М.: ЗАО «Экономика», 2007. – 543 с.
2. *Галузевий стандарт вищої освіти України підготовки магістра за спеціальністю специфічних категорій 8.000015 «Управління фінансово-економічною безпекою» кваліфікації 2414.2 «Професіонал з фінансово-економічної безпеки», затв. наказом Міністерства освіти і науки України від 20.06.2008 р. № 571.*
3. *Крысин А.В.* Безопасность предпринимательской деятельности / А.В. Крысин. – М.: Финансы предприятий, 1996. – 248 с.
4. *Національний класифікатор України. Класифікатор професій ДК 003: 2010.* Видання офіційне. – К.: Соцінформ, 2010. – 746 с.
5. *Крупка Я.* Економічна безпека підприємства та її реалізація через систему облікових принципів / Я. Крупка // Облік як інформаційна система для економічної безпеки підприємств в конкурентному середовищі: матеріали міжнар. наук.-практ. конференції. – Тернопіль: ТНЕУ, 2010. – С. 57–60.
6. *Євдокімов В.В.* Особливості організації бухгалтерського обліку при забезпеченні економічної безпеки підприємства / В.В. Євдокімов, А.П. Дикий // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: зб. наук. праць Української академії банківської справи НБУ. – Вип. 24. – Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2009. – С. 255–264.
7. *Пушкар М.С.* Креативний облік (створення інформації для менеджерів) / М.С. Пушкар. – Тернопіль: Карт-бланш, 2006. – 334 с.
8. *Чалый И.* Как доят священных коров бухгалтера / И. Чалый // Бухгалтер. – 2004. – №5. – С. 45–50.
9. *Голов С.* Креативний облік – загроза професії та суспільству / С. Голов // Бухгалтерський облік і аудит. – 2011. – №1. – С. 31–43.
10. *Parker R.H.* Macmillan Dictionary of Accounting / R.H. Parker. – [Second Edition]. – London: The Macmillan Press Ltd., 1992. – 307 p.
11. *O'Regan P.* Financial Information analysis / P. O'Regan. – [Second Edition]. – Chichester: John Wiley & Sons Ltd., 2006. – 595 p.
12. *Мэтьюс М.Р.* Теория бухгалтерского учета / М.Р. Мэтьюс; пер. с англ. Э.И. Гогия; под ред. Я.В. Соколова, И.А. Смирновой. – М., 1999. – 663 с.
13. *Творчі аспекти фінансової звітності* // Вестник бухгалтера и аудитора Украины. – 2003. – №23. – С. 2.
14. *Чумаченко М.* Свобода підприємництва та безпека економічної діяльності бізнесу / М.Чумаченко, М. Пушкар // Облік як інформаційна система для економічної безпеки підприємств в конкурентному середовищі: матеріали міжнар. наук.-практ. конференції. – Тернопіль: ТНЕУ, 2010. – С. 11–14.

В статье определены предпосылки и отражены пути решения проблемы подготовки специалистов, которые будут способны профессионально осуществлять учетно-аналитическое обеспечение функционирования системы экономической безопасности отечественных предприятий в современных условиях.

Ключевые слова: направления подготовки специалистов по экономической безопасности, учетно-аналитическое обеспечение функционирования системы экономической безопасности, аналитик по вопросам экономической безопасности, учетно-аналитическая деятельность.

Pre-conditions are certain and the ways of decision of problem of preparations of specialists, that will be able professionally to carry out the registration-analytical providing of functioning of the system of economic security of domestic enterprises in the conditions of present time are represented in the article.

Редакція журналу запрошує до співпраці на договірній основі фахівців у галузі бухгалтерського обліку, аудиту, фінансів, оподаткування, права та зовнішньоекономічної діяльності

Телефони для довідок:
492-25-19, 451-73-79
з 9⁰⁰ до 13⁰⁰, з 14⁰⁰ до 17⁰⁰
(понеділок – п'ятниця)
email: wirt.ukr@gmail.com

